

1.2 ha.

4563, 20, 71

4493

RAAP-NOTITIE 2220

Burgemeester de Wijslaan te Brummen

Gemeente Brummen

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Centraal Bodemkundig Bureau

Titel: Burgemeester de Wijslaan te Brummen, gemeente Brummen; archeologisch
vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2007

Auteur: D. Kastelein

Projectcode: BRBW

Bestandsnaam: NO2220-BRBW.doc

Projectleider: drs. K.J.C. van Straten

Projectmedewerker: D. Kastelein

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 22653

Autorisatie: drs. M. Schabbink

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 0294-491 500

Leeuwenveldseweg 5b

telefax: 0294-491 519

1382 LV Weesp

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2007

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Centraal Bodemkundig Bureau heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 15 mei 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met nieuwbouw in de gemeente Brummen. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen (eenduidige) archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor archeologisch vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Centraal Bodemkundig Bureau heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 15 mei 2007 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met geplande nieuwbouw in de gemeente Brummen. Het bureau- en inventariserend veldonderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten.

1.2 Plangebied

Het plangebied Burg. de Wijslaan (0,34 ha) ligt direct ten westen van de Burg. de Wijslaan en direct ten zuiden van het Tolzichtpad. Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 33G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 207.300/455.994. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als park.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). In het kader van het Interimbeleid werkt RAAP onder de opgravingsvergunning van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst). Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied ligt in de bebouwde kom en is geologisch noch geomorfologisch gekarteerd.

Bodem

Het plangebied ligt in de bebouwde kom en is bodemkundig niet gekarteerd.

Archeologie

Volgens de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) in ARCHIS (ARCHEologisch Informatie Systeem) bevinden zich in de directe nabijheid van het plangebied 2 AMK-terreinen. Het betreft een urnenveld (monumentnummer 12828) en het terrein van het kasteel Engelenburg (monumentnummer 15498). Tevens staat een aantal waarnemingen geregistreerd in ARCHIS (straal van circa 500 m; o.a. ARCHIS-waarnemingsnummers 16825, 22265 en 405327). Het betreft vondsten die in verband staan met een nederzettingsterrein uit de periode Late IJzertijd t/m Late Middeleeuwen (waarnemingsnummer 405327), vondsten die in verband staan met de voorgangers van het kasteel Engelenburg (waarnemingsnummer 22265) en vondsten uit de 1e eeuw na Christus (waarnemingsnummer 16825). De overige waarnemingen bestaan uit losse, niet nader omschreven vondsten.

Archeologische verwachting

Het plangebied ligt in de bebouwde kom en is niet gewaardeerd op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2005) of op de Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland (GCHW; Provincie Gelderland, 2004). Voor de dichtstbijzijnde wel gekarteerde gebieden geldt volgens de GCHW een hoge kans op het aantreffen van archeologische resten. Het gaat om een gebied met dekzandruggen en -koppen waar de bodem gekenmerkt wordt door loopodzolgronden met lemig fijn zand (cY23) en grondwatertrap VII of hoge bruine enkeerdgronden (bEz23) met lemig fijn zand en grondwatertrap VII.

Gezien de korte afstand tot het plangebied valt te verwachten dat de bodemgesteldheid in het plangebied eveneens bestaat uit hoge bruine enkeerdgronden en loopodzolgronden. Voor beide type bodems geldt volgens de CHW een hoge kans op het aantreffen van archeologische sporen.

Op basis van bovenstaande gegevens geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Laat Paleolithicum t/m Nieuwe tijd.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 5 boringen gezet. Deze zijn gezien de geringe omvang van het plangebied zo gelijkmatig mogelijk over het terrein verdeeld (figuur 1). De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de periode Laat Neolithicum t/m Late Middeleeuwen. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 1,20 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

In 4 van de 5 boringen is van 70 tot 100 cm -Mv een recente bodemverstoring waargenomen. Het verstoorde pakket bestaat uit bruinrijks, matig fijn zand met lichtgeelgrijze vlekken en bevat een kleine hoeveelheid grind. In een aantal boringen is plastic aangetroffen tot onderin de verstoring (boringen 2 en 3). Tevens is in de verstoorde laag bouwpuin, waaronder leisteen en roodbakkend geglaazuurd aardewerk, aangetroffen. Alleen in boring 1 is de verstoring niet waargenomen en bevindt zich direct onder een 35 cm dikke A-horizont het onverstoorde, lichtgeelgrijze dekzand. In de overige boringen is de ongeroerde C-horizont direct onder de verstoring aangetroffen.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in geen van de 5 boringen (eenduidige) archeologische indicatoren aangetroffen. Het in de boringen aangetroffen aardewerk en bouw-materiaal bevindt zich in een duidelijk recent verstoorde context. Gezien het feit dat het plangebied midden in de bebouwde kom ligt, is dit materiaal te beschouwen als archeologische ruïe. Er is geen reden om aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden. Voor zover er bebouwing aanwezig is geweest, zullen de restanten hiervan door de verstoring opgeruimd zijn.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied.

Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van (duidelijke) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Wel maken wij u erop attent dat bij iedere gravende activiteit het aantreffen van (niet voorspelbare) toevalsvondsten niet kan worden uitgesloten. Indien hiervan sprake mocht zijn, dient de overheid (RACM) hiervan op de hoogte te worden gesteld in het kader van de meldingsplicht (Monumentenwet 1988, Artikel 47)

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Brummen.

Literatuur

- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Gelderland**, 2004. *Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland (CHW-Gelderland)*. Provincie Gelderland, Arnhem (geactualiseerd digitaal bestand).
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>, thans RACM
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
GCHW	Cultuurhistorische Waardenkaart Gelderland
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

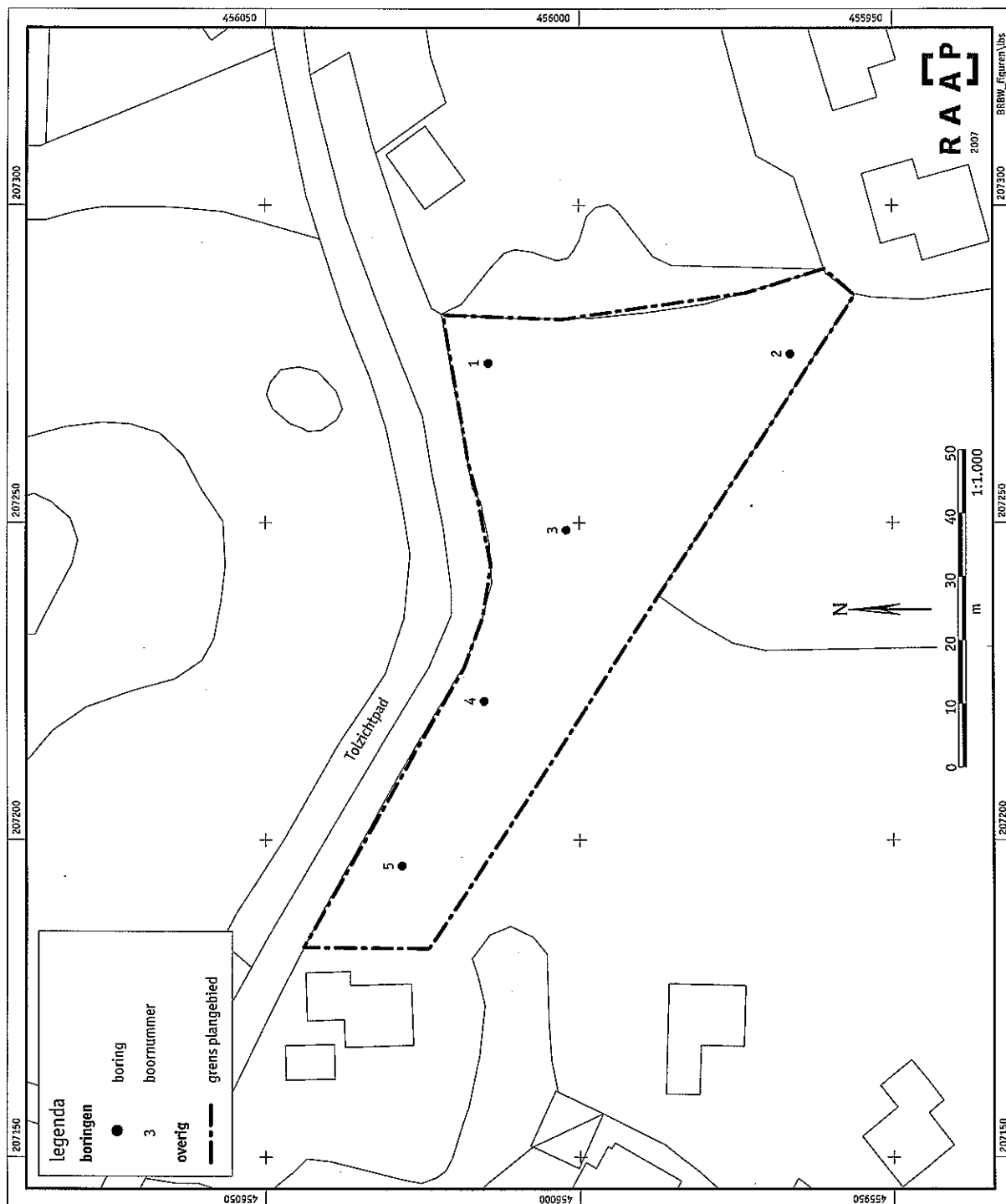
Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Verklarende woordenlijst

A-horizont	Donkergekleurde humushoudende laag
dekzand	Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).
enkeerdgronden	Dikke eerdgrond (= laag met donkere, min of meer rulle grond, met organische en anorganische bestanddelen) ontwikkeld op zandgrond onder invloed van de mens; worden ook wel essen genoemd.
esdek	Oud verhoogd bouwland, ontstaan door ophoging ten gevolge van bemesting. Voor de bemesting werden plaggen of met zand vermengde potstalmest opgebracht. In geval van een es is de opgebrachte laag ten minste 50 cm dik. De term es is gangbaar in Noord- en Oost-Nederland. In Midden-Nederland wordt gesproken van enk of eng en in Zuid-Nederland van akker of veld.
podzol	Bodem met een uitspoelingslaag (E-horizont) en een inspoelingslaag (B-horizont). Het proces van het uitloggen van de E-horizont en de vorming van een B-horizont door inspoeling van amorfe humus en ijzer wordt podzolering genoemd.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.